

DE DWALING OF

HET DUËL ZONDER BLOEDVERGIETING.

BLIJSPEL MET ZANG IN TWEE AFDEELINGEN

DOOR J.J. CREMER.

1844

Persoonen

Blankaard	gepensioneerd kamerheer
Betje	zijne nicht
Verpieux	advocaat
Langres	een officier
Pompoen	bediende van Blankaard
2 secondes	

Het tooneel verbeeld eene straat ter regter zijde ziet men de woning van Blankaard.

Daar wij den avond van eenen feestdag gaarne aangenaam door brengen wilden.

Eerste afdeeling

Eerste tooneel.

Verpieux (driftig opkomende)

De hemel zij dank dat ik eindelijk hier ben. Foei! Is dat een loopen waarlijk wanneer men verliefd is zoude men wel vleugelen willen hebben om des te eerder bij het voorwerp zijner liefde te zijn.

(zijne kleeding wat schikkende) zie zoo! (hij klopt aan Blankaards woning). Betje? Betje?

Tweede tooneel

Betje, Verpieux

Betje

Wel zoo zijt gij daar eindelijk Mijnheer. - Wat hebt gij mij heden lang laten wachten.

Verpieux

Ach liefste zijt niet boos. het was mijne schuld niet – maar ei lieve, hoe gaat het met uw oom?

Betje

O! de jigt kwelt hem geweldig.

Verpieux

Den ouden dag.

Betje

Juist maar hoe ouder hij wordt zoo veel hagchelijker wordt onzen toestand, hij wil niet van u weten, en zegt wel is waar zal niemand dan een geleerde zal mijn nichtjes hand bekomen, doch die Verpieux en dan neemt hij een snuifje en stapt van het apropos af.

Verpieux

zegt hij dan niet dat hij Langres haat.

Betje

hij zegt Langres moet eenen geleerden worden en dan is de zaak in orde”.

Verpieux (nadenkende)

hoor wij moeten spoedig raad schaffen; anders is het te laat, weet gij wat, wij ontvlugten ik verkoop mijne ontbeerlijke goederen, boeken enz. en gij het uwe.

(zingende) wijze Dat gaat naar Den Bosch toe

‘k voeg de Henriade van Voltaire¹

bij d’Emile van Rousseau². En de werken van Molière³

bij die van Jean Jacques Rousseaux.⁴

Gij verkoopt u kostbaarheden

¹ La Henriade is een episch gedicht uit 1723, geschreven door de Franse Verlichtingsschrijver en filosoof Voltaire.

² Betreft: Émile of over onderwijs is een educatieve verhandeling van Jean-Jacques Rousseau, gepubliceerd in 1762 .

³ Molière (geboren als Jean-Baptiste Poquelin) 1622-1673) was een Frans toneelschrijver en acteur

⁴ Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) was een baanbrekend filosoof en schrijver.

garderobe wat niet al,
en zoo gaan wij samen henen
door Parijs naar Portugal

Betje

Jawel maar als dan oom

Derde tooneel

De vorigen Blankaart komt uit het huis en zegt zonder Verpieux te zien

Wat is er van uw oom? (*hij ziet Verpieux*) wel satans mijnheer de advocaat, gij hier met klaar lichten dag met mijne nicht alleen op de straat, het is ongehoord, ik weet wel dat gij Betje bemind, maar daar kan nooit iets van komen, ik heb een heel ander man toegedacht. den heer Langres een man die ponteneur⁵ bezit zal hare hand hebben, als hij maar een advocaat of ten minste een deurwaarder wordt.

Betje

Maar lieve oom Langres is immers zoo dom, hij kan lezen noch schrijven.

*Blankaart [zingende wijze Saint Flour is even als Parijs,*⁶

Gij zegt hij heeft niet veel verstand
maar wat is daar toch aangelegen.
Hoe menig ambtenaar in ons land
heeft met zijn ambt verstand gekregen.
Heeft hij het hagje eenmaal beet.
Dan zal zijn domheid hem niet krenken.
Hij vraagt hetgeen hij zelf niet weet
en laat een ander voor zich denken

En zoo heb ik u mijn protest zeer instinkt verklaard zoo dat het mij niet lust er verder over te converseren (*rat sprekende*⁷) En die poeperlees met mijne nicht op de straat beginnen mij verschrikkelijk te ragouteeren⁸. Kom Betje (*zij gaan in huis*)

⁵ Man van eer.

⁶ . ook wel Femmes voulez-vous éprouver

⁷ Snel sprekend

⁸ De eetlust opwekken.

Vierde tooneel

Verpieux (alleen)

Ei! Ei! Zoo! Zoo! Langres is dus de bestemde voor Betje en Verpieux (*hij weent*) de arme Verpieux zal de ongelukkigste der stervelingen zijn. (*hij bemerkt Langres die opkomt*) houden wij ons goed.

Vijfde tooneel

Langres en Verpieux

Langres

Goeden morgen mijnheer de advocaat. Hoe gaat het – het is mij aangenaam u te zien.

Verpieux (ter zijde)

En mij is uw bijzijn onverdraaglijk

Langres

Wat scheelt er aan waarde vriend?

Verpieux (ter zijde)

Waarde vriend (luid) mij scheelt niets.

Langres

Gij ziet er zoo bekommerd uit, en ik neem altijd deel in eens anders leed - kom aardige boerenbedrieger, leg uw hart eens voor mij open, opdat ik zoo het in mijn vermogen is balsem in uw gewond harte giete

Verpieux

loop naar den duivel (*hij wil gaan*)

Langres (hem terug houdende)

Wacht! Eerst moet ik nog een woordje met u spreken

Verpieux

spoedig want ik heb haast.

Langres

Wanneer twee harten door den band der vriendschap aan elkander gehecht zijn dan hebben die twee harten alles voor elkander veil niet waar? Welnu gij zijt mijn vriend en zult mij dus eene geringe dienst geenzins weigeren – weet dat ik in mijne ouders niet vermogend genoeg waren mij eene geregeld onderwijs te laten geven, schrijven en lezen heb ik nooit geleerd en nu gevoel ik ter deeg welk een gemis dat is, bij eenen meester les te nemen zoude ik mij schamen maar aan u mijnen dierbaren vriend doe ik deze bede vast veronderstellende geensins eene weigering te zullen ondergaan

Verpieux

loop naar den duivel (*hij gaat*).

Zesde tooneel

Langres alleen

Die miserabele pennelekker zit mij ter deeg in de weg; Betje is geheel zijne partij toegedaan, maar Blankaard de mijne, was ik al maar een advocaat, dan was alles in orde, doch patience, laat ons alles met geduld afwachten.

Zevende tooneel

Langres , Pompoen

Pompoen

Ik heb de eer mijnheer Langres te groeten

Langres

Zoo goede oude Pompoen ben je daar

Pompoen

Goed mijnheer dat ben ik maar oud om de deksel niet want in lichtmis ga ik in mijn 68ste jaar in mij dunkt een knaap van 68 jaar is nog best in staat een tiendaagsche veldtogt mede te maken al was het tegen de Afrikanen

Langres

Nu goede Pompoen zoudt gij mij een dienst willen doen? Hoor die Satansche advocaat Verpieux ~~will~~ verkeerd met de nicht van uwen heer hij heeft mij verklaard dadelijk na de trouwdag te ontvluchten ik gloeide van verontwaardiging op het hooren dezer woorden en besloot alles te ontdekken welnu dan goede Pompoen zeg het aan Betje en zijt alzoo het middel om een groot onheil te verkomen

Pompoen

Mijnheer wanneer het waar is wat gij mij daar zegt is het afschuwelijk, maar men zal aan mijne woorden geen geloof slaan; daar bedenk ik mij iets dat mij voorkomt veel beter te zijn Schrijf het zelf aan de jufvrouw dan zal ik den brief bezorgen

Langres

Zeker zoude ik het aan haar schrijven, zoo ik schrijven kon, en ~~ook ik moet spoedig naar de wacht~~ behalve dat heb ik geen tijd.

Pompoen

Welnu mijnheer ik ken den inhoud van den brief dien gij zoudt willen schrijven, ik zal hem schrijven; wanneer gij onder op dit papier uw handteekening wilt zetten (hij geeft hem een papier dat hij uit zijne portefeuille gescheurd heeft)

Langres

Dat is voortreffelijk (hij zet er onder zijnen naam met potlood op) Zie zoo! Waarde Pompoen hier hebt gij iets voor uw moeite – vaarwel –

Achtste tooneel

Pompoen alleen.

Het verhaal dat hij mij van Verpieux opdichte komt mij zeer verdacht voor – neen neen dat is bedrog - welnu bedriegen wij hem insgelijks (hij schrijft vouwt den brief toe en zegt) Zie zoo nu hij is klaar he daar komt mijnheer juist aan.

Negende tooneel

Blankaard. Betje. Pompoen

Blankaard

Neen kind daar kan niets van inkomen met die gemeene Verpieux, hoor.

(zingende) de zanger zal deze wijs moeten improviseren maar dit versje moet gauw gezongen worden⁹.

Wen g'u wilt en canailleren¹⁰,

Moet ik disgracieren

Mijne wil te mépriseren¹¹,

Dat is vreeslijk arrogant.

Maar wilt g' alles observeren

⁹ Met gauw wordt snel bedoeld.

¹⁰ Beneden je stand.

¹¹ Minachten.

met Langres contenteren

'k zal u dan congratuleeren,

'k geef uw huwelijks goed content (bis).

Namelijk drie jaren achterstalling zonder mommelementen.

Betje

Ach oom gij altijd plaagt mij altijd met die Langres

Pompoen

Mijnheer ik heb een briefje van den heer Langres voor Jufv. Betje. -

Blankaard

Laat zien (hij zet de bril op en leest)

Waarde Jufv Betje!

Gij ontvangt dezen van de u hoogachtende Langres, officier van de 3de afdeeling, Ik had mij veel zoets aangaande u en mij beloofd, ik bouwde mij reeds luchtkasteelen en las in de toekomst niets dan vreugde, maar het lot heeft alles anders beslist - morgen moet ik een transport naar den Oost Indien gelijden Aldaar aangekomen kan ik de rang van Kapitein bekomen, mijn fortuin mag ik niet met voeten treden ik vertrek dus vaarwel Treur niet te veel om mij er zijn mannen genoeg –

Uw onderdanige dienaar J Langres officier van de 3de afd. aspirant kapitein in de Oost Indiën. -

Betje

O! hemel welk een geluk

Blankaard

Wel! Wel! Ei! Ei! Zoo! Zoo! (hij neemt een snuifje). Tegen Pompoen Scheer je weg jops bode; kom spoedig wat domkop –

Pompoen

Dank je wel mijnheer (hij gaat)

Tiende tooneel

Blankaard Betje

Betje

Ach lieve oom verhoor mijne smeekingen en geef mij uwe toestemming

Blankaard

Neen nooit van mijn leven niet –

Betje

Dan sterf ik van verdriet (*zij gaat*)

Elfde tooneel

Blankaard (*alleen*)

Hm! Hm! Zoo worden de ooms tegenwoordig behandeld zonder de minste respect of eerbied.

Twaalfde tooneel

Blankaard, Langres

Langres (*zich diep buigende*)

Goeden morgen geachte heer Blankaard

Blankaard

Ei goeden morgen mijnh Langres. Gij zult ons dan zoo gaan verlaten en geheel van Betje afzien.

Langres

Wat! hebt gij mijn briefje niet ontvangen.

Blankaard

Ja, juist uit uw briefje heb ik zulks vernomen.

Langres

Wat driedekselse satans en duivels, zou Pompoen mij die trek gespeeld¹² hebben, die verduivelde kerel.

Blankaard

¹² Voor de gek houden.

Wat praat gij toch?

Langres

Een schandelijk bedrog, die, die, waar is hij?

Blankaard

Wie dan toch?

Langres

Wel Pompoen, die!

Blankaard

(roepende) Hei! Daar Pompoen.

Dertiende tooneel

De vorige Pompoen

Wat belijft u mijnheer?

Langres

Gij schelm wat let mij dat ik u den nek breke wat gij met dien brief gedaan?

Pompoen

Een brief ik weet niets van een brief

Langres

Ik zal razende worden

Veertiende tooneel

De vorige Verpieux

Wat is hier te doen?

Langres

Gij schelm!

Verpieux

Ik een schelm mijnheer Welke redenen hebt gij ...

Blankaard

Heeren ik zie er heeft hier een misverstand plaats. Betje hoewel haar naam niet genoemd wordt is de hoofdpersoon. Beide zijt gij op Betje verliefd en een kan haar slechts trouwen Welnu vecht om hare hand de overwinnaar zal de hare zijn.

Langres, Verpieux en Pompoen

Voortreffelijk! Voortreffelijk!

Blankaard

Zoo ezel ben jij ook nog hier scheer je weg.

Pompoen (in het heengaan tegen Langres)

Een ezel daar heb ik wel wat aan behalve dat een ezel lezen noch schrijven kan, en dat kan ik wel (*hij gaat*)

Langres

Dan zal ik nu eindelijk eens weder in de gelegenheid zijn mijnen moed en dapperheid bewijzen te geven. -

Verpieux

Dat zal dan wel voor de eerste maal zijn

Blankaard (roepende)

Betje, Betje, kom eens hier kind.

Vijftiende tooneel

(*de vorigen*) Betje

Wat is er oom lief?

Blankaard

Hoor eens mijn kind die twee heeren willen u beide tot vrouw hebben en nu hebben zij besloten even als vroeger tijd de ridders deden, om uwe hand te dueleren, en diegene die overwinnaar is zal u tot vrouw hebben.

Betje

Ach, lieve oom. –

Blankaard

Ach! lieve oom of niet daar helpt niets aan, duelleren is het beste middel om de zaak uit de wereld te krijgen. Punctum daarop.

Betje (naar Verpieux gaande)

Houdt u goed

Verpieux

Men zal zien, dat ik voor Betje vecht.

Blankaard

Kom Betje kom! Nog eens die zich het eerst vertoont is haar man, vaarwel (zij gaan B. en B)

Zestiende tooneel

Verpieux

Nu vaarwel om 5 uur hier. -

Langres

Vaarwel zoo als gezegd is. (het gordijn valt)

Tweede afdeeling

Eerste tooneel

Pompoen (komt op met een mand op den rug)

Tralala, la, la; la, la! La la tal dal deral dalderom dom; -

Bravo, ze zijn nog niet hier, ik wil er ook bijzijn. *(hij zet de mand op zijn lijf en zegt er onder zittende)*
Hier zit ik hoog en droog en kan alles zien.

Tweede tooneel

Verpieux (opkomende met twee secondes)

Zie, zoo! daar ben ik, er is nog niemand hier?

Pompoen (onder de mand)

Ik! Ik! ben hier.

Verpieux

Wat; hoor ik niet Pompoen?

Pompoen

Ja wel Pompoen zittende onder een mand

Verpieux

Voortreffelijk; doe uwe zaken goed daar komt hij

Derde tooneel

De vorigen Langres met 2 secondes.

Zingende wijze de schoen van eene keukenmeid

Zoo advocaat zijt gij reeds hier?

Verpieux (zingende)

Zoo als gij ziet heer officier.

Ik sta al lang te wachten. (bis)

Langres (zingende)

Mijn zaken zijn ook meer pressant.

Verpieux (zingende)

Nu gij zijt wel zeer arrogant

Ik ben niet van die gedachte. (bis).

Langres

Kom nu niet veel praatjes meer, trek uw sabel.

Verpieux

Hoor gij zijt een militair en ik een advocaat.

Langres

Nu dat weet ik ook. –

Verpieux

Wel dan is het klaar dat gij beter kamprechter zijt dan ik laat ons met pistolen vechten. Dan zal de kans gelijk staan.

Langres

Ik heb geene pistolen medegebragt.

Verpieux

Nu dan heb ik ze wel. (tegen Patrosta)

Mijnheer heb de goedheid mij mijne pistolen te geven

Patrosta (hij geeft hem twee pistolen)

Hier zijn dezelve.

Verpieux (dezelve aannemende)

Ik dank u, zie hier mijnheer Langres (hij geeft hem er een) plaats en wij ons nu (zij gaan tegenover elkander staan)

Langres

Maar voor den duvel wie zal het eerste vuur geven

Verpieux (zich bedroeft veinzend)

Ach ik voel zoo iets in mij dat zegt gij zijt niet de bestemde voor Betje. – welaan vuurt gij het eerst –

Langres

Welnu dan 1,2,3. (hij geeft vuur en Verpieux valt ter aarde).

Ach Hemel daar ligt hij wat heb ik gedaan. (Men hoort de trommen achter de schermen eerst zacht daarna harder en vervolgens weder afnemende dat men niet meer hoort) de secondes verwijderen zich).

O! hemel ik een moordenaar, waar zal ik mij bergen, daar komen zij om mij naar de gevangenis te slepen en als een spits boef gehangen te worden waar zal ik mij bergen (hij ziet den mand)

Ha! ziedaar mand. Laat ik daar onder gaan zitten (hij beurt den mand op en ziet Pompoen).

O! hemel Pompoen zijt gij hier. Ach! Red mij en laat mij onder de mand?

Pompoen

Met vermaak maar spreek geen woord anders zijt gij verloren (hij stopt hem er onder en gaat vervolgens naar Verpieux en zegt) Mijnheer Verpieux hij zit er onder spoedig naar Betje.

Verpieux

Hartelijk dank goede oude rijkelijk zal ik u vergelden ga gij intussen op de mand zitten en laat hem er niet -- kom nu naar Betje. (hij roept) Betje Betje

Pompoen

'T is toch een goed heer 't is jammer dat hij mij ook al voor zoo oud aanziet.

Vierde tooneel

De vorigen – Blankaard Betje

Blankaard

Ei,ei, zijt gij daar mijnheer, waar is Langres. Is hij gedood.

Langres (onder de mand)

Ik? Ik? ben hier.

Pompoen

Houdt u stil zij zoeken u om u gevangen te nemen.

Verpieux

Mijnheer gij ziet mij als overwinnaar doet uw woord gestand en geef mij Betje tot vrouw

Blankaard

Hou wat eerst eene vraag waar zult gij haar van onderhouden.

Betje

Och Lieve oom daar handelen wij wel eens nader over.

Blankaard

Wel ziet mij dat meisje eens aan, waar wil je dan van leven van de wind misschien nietwaar?

Verpieux

Wat dat aangaat mijnheer kunt gij gerust zijn

Tien duizend heb ik op intrest staan.

Spoedig zal ik het vermogen van eenen gierigen oom erven en dan zal mijn praktijk ook nog wel wat opbrengen

Blankaard

Nu dat laat zich nog al aardig hooren maar

Betje

Ach! lieve oom aarzelt nu niet langer en doe uw woord gestand

Blankaard

Welaan dan Verpieux .-

Langres (onder de mand)

Die heb ik vermoord.

Pompoen

Houdt u stil

Langres

Kan ik er haast uit, ik stik?

Pompoen

Ja dadelijk.

Blankaard (Betje en Verpieux handen in elkaar leggende)

Zie Zoo kinderen - en en gij Verpieux maakt Betje gelukkig. –

Langres (onder de mand)

Wat Betje, ik moet er uit.

Pompoen

Houdt u nog een oogenblik stil

Langres (schreeuwende)

Neen, neen ik moet ik zal er uit (*hij gooit de mand uit springt er uit en ziet Verpieux*) Wat zie ik de schim van Verpieux aan Betjes hand.

Verpieux

Ja en die schim mijnheer Langres, spreekt, leeft en heeft Betje tot vrouw.

Langres

Hoe! Wat! Alles is mij een raadsel.

Verpieux

Welaan ik zal het u ophelderen; ik gaf u een pistool gij gaaft vuur, ik viel, doch was geenzins gedood want de pistolen waren met los kruid geladen.

Langres

O! wat was ik dom mij zoo te laten misleiden. Ik zie dat alles tegen mij samen spant. Wel aan behoudt Betje en zijt gelukkig.

Verpieux

Dat hoop ik. –

Betje

Dat zullen wij zeker zijn.

Blankaard (achter Betje en Verpieux staand zegt)

(zingende de wijs Kolijn een brave boerenzoon)

Uw echt is dus gecontracteerd

moog u bestaan ook reuceren

Dat gij lui nimmer dispusteed

Nooit moet g'elkander chagrineren

Blijft steeds met veel activiteit

Uw huwlijkspligten observeren

Dan zult gij zeker jounisseren

Van Hymens schoonste faculteit

Allen

Van Hijmens schoonste faculteit

(Het gordijn valt)

EINDE

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 26 januari 2024.